

A FOGYASZTÓI BOLDOGTALANSÁG

2012-ben Brazília városában, Rio de Janeiróban tartották a fenntarthatósági csúcs-konferenciát. Ezen – a vele szomszédos Uruguayból, annak elnöke –, az akkor 77 éves José Mujica őszinte, lényegbevágó beszédével keltett világraszóló figyelmet. A résztvevők köszöntése után ezeket mondta:

„Most mi, az ország irányítói kinyilvánítjuk azt a legbenső óhajunkat, hogy tartsunk be minden olyan megállapodást, aminek megkötésére boldogtalan emberiségüknek lehetősége lehet. Mindemellett ragadjuk meg a lehetőséget, és hangosan tegyünk fel néhány kérdést. Egész délután a fenntartható fejlődésről beszéltünk, arról, hogyan mentjük meg a tömegeket a szegénység karmaiból. Mi az, ami ott motoszkál a fejünkben? A fejlődés és a fogyasztási modell az, ami a bővelkedő társadalmakat uralja?

Azt kérdezem magamtól: mi történne, ha Indiában az emberek családonként ugyanannyi autóval rendelkeznének, mint a németek? Mennyi oxigén maradna nekünk, hogy belélegezhessük? Még világosabb lesznek: van a világon jelenleg annyi erőforrás, ami lehetővé teszi, hogy 7 vagy 8 milliárd ember ugyanolyan fogyasztási szintet és pazarlást élvezhessen, mint a leggazdagabb nyugati társadalmak? Lehetséges lesz ez valaha is? Vagy egy napon egész másfajta párbeszédet kell megkezdenünk?

*Mert mi hoztuk létre ezt a civilizációt, amiben élünk: a piac, a verseny termékeit, ami egy elképesztő és kirobbanó anyagi folyamatot indított el. A piac azonban piacközösségeket hozott létre. Ennek lett a végeredménye ez a globalizáció, ami azt jelenti, hogy az egész bolygót átlátjuk. **Mi irányítjuk a globalizációt vagy a globalizáció irányít bennünket?***

Lehet a könyörtelen versenyen alapuló gazdaságban szolidaritásról és arról beszélni, hogy »mindannyian egyek vagyunk«? Milyen messzire terjed a testvériességünk? Az előttünk álló kihívás roppant horderejű és a nagy válság nem gazdasági válság, jóval inkább politikai válság. Ma már nem az emberek uralják azokat az erőket, amiket szabadjára eresztettek, sokkal inkább ezek az erők uralják az embereket és az életet.

*Mert nem azért jöttünk erre a bolygóra, hogy egyszerűen csak fejlődjünk, tekintet nélkül mindenre. **Azért jöttünk erre a bolygóra, hogy boldogok legyünk!** Mert az élet rövid és pillanat alatt véget ér! És egyetlen anyagi holmi sem olyan értékes, mint az élet. Ez mindennél fontosabb. De ha az élet úgy csúszik ki az ujjaink közül, hogy dolgozunk, folyton csak dolgozunk azért, hogy még többet fogyaszthassunk és a fogyasztói társadalom a motor – végül is, ha a fogyasztás megbénul, a gazdaság leáll, ha pedig leáll a gazdaság a stagnálás kísértete jelenik meg mindenki előtt. Pedig éppen ez **a túlfogyasztás az, ami a bolygóra veszélyes.***

Ezt a túlfogyasztást pedig azzal tudják fenntartani, hogy rövid ideig használható eszközöket gyártanak, mert úgy sokat lehet eladni. Így aztán egy izzó élettartama alig 100 óra, pedig vannak olyan izzók, melyek 100.000 órát égnek! De ilyeneket nem szabad gyártani, mert problémát okoz a piacon, mert dolgoznunk kell és fenn kell tartanunk a »használd és dobd el« civilizációt, így aztán egy gonosz csapdába kerülünk.

Ezek a problémák politikai természetűek és azt mutatják: ideje megkezdeni a harcot egy új kultúráért. Nem arról beszélek, hogy menjünk vissza a barlangember idejébe vagy magasztosítsuk a visszamaradottságot, de ezt nem folytathatjuk a végtelenségig. Nem irányíthat mindig bennünket a piac, épp ellenkezőleg, nekünk kell uralnunk a piacot. Ezért mondom azt, hogy a probléma, amivel szemben állunk, politikai probléma.

Alázatosan azt mondom, amit a régi gondolkodók, Epikurosz, Seneca és az ajmara indiánok is megfogalmaztak:

»Szegény ember nem az, akinek kevés vagyona van, hanem az, akinek a végtelenségig többre van szüksége és végtelenségig többet és többet kíván.«

Ez egy nagyon fontos kulturális dolog. Örömmel fogadom az erőfeszítéseket és a megkötött megállapodásokat és be fogom őket tartani, mint az ország egyik irányítója. Tudom, hogy amiket mondok, nem könnyű megemészteni. De rá kell jönnünk, nem a vízkészletek válságos helyzete és a környezettel szembeni erőszak az igazi ok. Az igazi ok az a civilizációs modell, amit mi hoztunk létre, és az életmódunk az, amit felül kell vizsgálnunk.

Egy olyan kis országban élek, mely bővelkedik természeti erőforrásokban. Kis országom lélekszáma, alig több, mint 3 millió. De van kb. 13 millió tehén – a világ legjobbjai – és van kb. 8 vagy 10 millió kiváló birka. Országom élelmiszert, húst, tejterméket exportál. Síkvidék, és a föld csaknem 90%-a termékeny.

Munkatársaim keményen harcoltak a 8 órás munkanapért, és most ezt 6 órára csökkentik. De az az ember, aki 6 órát dolgozik, két állást vállal, ezért hosszabb ideig dolgozik, mint azelőtt. De miért? Mert havonta kell fizetnie az autóért, amit megvett, a motorkerékpárért, és fizetnie és fizetnie kell és mikor mindezzel végzett, rájön, hogy reumás öregember, mint én és már vége is az életének. És akkor megkérdezhetjük: hát ez az emberi sors?

*Azt mondom, ezek a dolgok a legfontosabbak: **a fejlődés nem lehet a boldogság ellen.** Az emberi boldogságot kell szolgálnia, a Föld szeretetét, az emberi kapcsolatokat, a gyermekek nevelését, barátságok ápolását, az alapértékek őrzését. Pontosan azért, mert ez a legértékesebb kincsiünk, amink van: a boldogság.*

Amikor a környezetért harcolunk, nem szabad megfélemedeznünk róla, hogy a környezet első eleme, az emberi boldogság.

Köszönöm!”

https://www.youtube.com/watch?v=la8W9_Vgi3E

Azoknak, akik szerint ő „a világ legszegényebb elnöke”, ezt üzeni: „Szegény az, akinek semmije sincsen, vagy túl sokat akar. Én nem szegénységben élek, hanem képes vagyok bizonyos dolgokért egyes dolgokról lemondani, és nincsenek nagy igényeim. A börtönben rájöttem, hogy rengeteg fölösleges problémát gyártottam saját magamnak. Szabadnak lenni annyit jelent, hogy az ember a lehető legtöbb időt azzal tölti, amivel igazán szeret foglalkozni. Persze ehhez rengeteg időre van szükség. Ha sokat fogyasztanék, és nagy igényeim lennének, az egész életemet arra pazarolnám, hogy pénzt gyártsak az igényeim kielégítésére, így pedig nem lenne időm szabadon élni.”